

Панченко М. В.

«Фінанси і кредит», 4 курс,

ДВНЗ «Київський національний економічний

університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник — к.е.н., доцент Кондратюк С.Я.

ОЦІНКА ЯКОСТІ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

Ефективний бюджетний процес відображає здатність законодавчої та виконавчої влади досягати макроекономічної стабільності та належного економічного зростання. Коли мова йде про ефективний бюджетний процес, то мається на увазі якість усіх його стадій.

Проблема якості бюджетного процесу особливо важлива на сучасному етапі становлення громадянського суспільства в Україні, коли період посткризового відновлення економіки ускладнений політичними протистояннями та соціальними заворушеннями.

Якість бюджетного процесу є сукупністю юридичних, політичних та економічних характеристик, які відображають його особливості та визначають оцінку ефективності.

У світовій практиці для оцінки бюджетних процедур використовується індекс відкритості бюджету (Open Budget Index). Його розраховує Міжнародне бюджетне співтовариство кожні два роки, починаючи з 2006 р. Для України цей показник розраховується з 2008 р. і складає 55 балів зі 100 можливих у 2008 р., 62 бали — у 2010 р., 54 бали — у 2012 р. Індекс відкритості бюджету України вказує на те, що Уряд надає лише деяку інформацію щодо планування та виконання бюджету. Це ускладнює підзвітність Уряду перед громадянським суспільством в Україні щодо управління бюджетними публічними коштами.

На жаль, ні в Україні, ні закордоном ще не розроблено жодного показника, який би комплексно оцінював якість бюджетного менеджменту і зокрема — якість бюджетного процесу. На нашу думку, оцінити якість і організацію бюджетного процесу в країні можна за допомогою методики спеціального рейтингу оцінки якості бюджетного процесу в Україні.

Для рейтингу оцінки було відібрано 15 показників, що характеризують рівень організації бюджетного процесу. У кожного показника був свій найвищий бал залежно від його вагомості, тобто наскільки сильно він впливає на бюджетний процес і на

економіку в цілому. Найбільш вагомими показниками визначено: рівень динаміки ВВП (максимальна оцінка — 25 балів), рівень збалансованості бюджету, рівень капітальних видатків (максимальна оцінка — 20 балів). Інші показники мають максимальну оцінку до 10 балів. Для отримання результатів необхідно оцінити усі 15 показників, скласти всі бали, що були отримані за ними, та знайти той діапазон балів, що відповідає оцінці.

Оцінку якості бюджетного процесу в Україні за розробленою методикою спеціального рейтингу подано в табл. 1.

Таблиця 1

ОЦІНКА ЯКОСТІ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ В 2008—2013 рр.

Рік	Загальна кількість балів	Рейтинг
2008	45	Гірше граничного
2009	21	Гірше граничного
2010	82	Гірше граничного
2011	146	Задовільний
2012	71	Гірше граничного
2013	43	Гірше граничного

Найефективнішим можна вважати бюджетний процес 2011 року, який характеризувався задовільним рівнем організації. Якість організації бюджетного процесу в інші роки була гіршою за граничну (менше 95 балів).

Перспективними напрямками подальших досліджень є вдосконалення методу рейтингової оцінки якості бюджетного процесу. Для підвищення якості бюджетного процесу в Україні необхідно:

- перехід до довгострокового бюджетного планування;
- розробка проекту середньострокового бюджету відповідно до встановлених цілей та завдань на бюджетний період три роки;
- спрямування бюджетних рішень на виконання пріоритетних соціально-економічних програм і забезпечення ефективної їх реалізації;
- підвищення якості довгострокових макроекономічних прогнозів з обов'язковим проведенням попередньої експертизи їх реалістичності;
- залучення широкого кола громадськості до участі в бюджетному процесі, його відкритості та прозорості.